

« به نام خدا »

کلاچای به روایت تاریخ و تصویر

منصور رحمان دوست

انتشارات نوین بویا

۱۴۰۱

سرشناسه	:	رحمان دوست بی بالانی، منصور، ۱۳۳۳-
عنوان و نام	:	کلاچای: به روایت تاریخ و تصویر / منصور رحمان دوست.
مشخصات	:	چابکسر: نوین پویا، ۱۴۰۱.
مشخصات "	:	۲۸۸ ص: ۱۴/۵/۲۱ س.م.
شابک	:	978-622-97866-0-4
وضعیت	:	فیبا
موضوع	:	کلاچای
موضوع	:	Kalachai (Iran)
رده بندی	:	۲۱۱۵DSR
رده بندی	:	۲۳۲۲/۹۵۵
شماره	:	۷۵۲۴۵۵۸
وضعیت رکورد	:	فیبا

کلاچای به روایت تاریخ و تصویر

تألیف: منصور رحمان دوست بی بالانی

ناشر: انتشارات نوین پویا

ویراستار: سرور عسکرزاده

صفحه آرایی: کامپیوتر صدرا (یوسف پور)

چاپخانه: آدینه

شمارگان: ۱۰۰۰

قطع: رقعی

• نوبت چاپ: اول ۱۴۰۱

قیمت: ۸۵۰۰۰ تومان

شابک: 978-622-97866-0-4

مراکز پخش:

تهران: انتشارات نوین پویا تلفن- ۰۹۱۲۳۸۰۱۳۱۸-۰۲۱۶۶۹۷۲۹۷۱

تنگابن: انتشارات نوین پویا- انتشارات آیما ۰۲۲۳۶۵۱۱-۴۲۲۱۲۳۱-۰۱۵۲-۰۹۳۷۳۰۰۱۳۱۸

(کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای مؤلف محفوظ است. هر نوع استفاده غیرقانونی اعم از بازنویسی، تکثیر، کپی کلاً و جزئاً بدون اجازه مؤلف ممنوع و قابل تعقیب و پیگرد قانونی خواهد بود.)

فهرست مطالب

مطلب	صفحه
سخن مؤلف.....	۱۱
پیشگفتار.....	۱۴
مقدمه.....	۱۸
شهر من کلاچای.....	۲۳
اعتبار و بی اعتبار تاریخ نقلی.....	۲۵
تاریخ چیست؟.....	۲۷
در احوال شهر کلاچای.....	۲۹
کلاچای و مشکلات.....	۳۲
تاریخچه شهر کلاچای.....	۳۴
نام قدیم کلاچای.....	۳۶
جغرافیای کلاچای.....	۳۸
عمارت خاندان عسکری رانکوهی.....	۴۱
نژاد و اولین قومی که کلاچای را تشکیل دادند.....	۴۲
وجه تسمیه.....	۴۳
مکتب خانه (ملاخانه) در کلاچای قدیم.....	۴۳
کشتی گیله مردی در کلاچای.....	۴۵
جاذبه های گردشگری کلاچای.....	۴۵
پنجشنبه بازار کلاچای.....	۴۶
دلیل و قدمت تاریخی ایجاد و تشکیل پنجشنبه بازار کلاچای به روایت سیدضیاءالدین رنوفی	
شهردار اسبق کلاچای.....	۴۹
مکان های تشکیل پنجشنبه بازار کلاچای از اول تا به امروز.....	۵۲
ورود سادات به کشور ایران و کلاچای.....	۵۵

۵۶.....	علت پراکنده شدن سادات در ایران.....
۵۷.....	دلیل مهاجرت خانواده‌های رتوفی از بلاد اصفهان به شمال کشور.....
۵۸.....	هجرت تمامی خانواده‌های رتوفی و ورود به منطقه کلاچای.....
۶۱.....	تأسیس شهرداری کلاچای.....
۶۴.....	قانونس در خیابان‌های شهر کلاچای. اولین اقدام شهرداری نوپا.....
۶۵.....	صنایع دستی در کلاچای قدیم.....
۶۶.....	اولین قبیله در کلاچای.....
۶۷.....	موقعیت شهری کلاچای.....
۶۹.....	کلاچای و رضاشاه.....
۷۱.....	قدمت پانصدساله مسجد وادی کلاچای.....
۷۳.....	تقسیمات جغرافیایی کلاچای بدون کار کارشناسی.....
۷۶.....	تصاویری از معاوه‌های قدیمی کلاچای.....
۷۸.....	تأسیس اداره آب در کلاچای.....
۸۰.....	سیمای اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی روستای بالا نوده.....
۸۴.....	سیمای اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی روستای کزافرد.....
۸۸.....	قدردانی از بازاریان گذشته کلاچای.....
۹۱.....	تاریخچه مخابرات در ایران و تأسیس مخابرات در کلاچای.....
۹۱.....	تأسیس اداره مخابرات کلاچای قدیم.....
۹۳.....	* تاریخچه تأسیس اداره کشاورزی در کلاچای قدیم.....
۹۴.....	تاریخ تأسیس بانک سپه در کلاچای قدیم.....
۹۶.....	تأسیس اولین اداره ثبت اسناد و املاک در کلاچای.....
۹۸.....	اولین گاراژ باربری کامیون‌های سنگین در زمان حکومت پیش از انقلاب در شرق گیلان (کلاچای) توسط زنده‌یاد خلیل زمانی.....
۱۰۱.....	اولین بنیان‌گذار دبیرستان گودرز کلاچای قدیم توسط شادروان استاد ادبیات صادق خدادوست.....

شیخ عبدالله جیردهی اشکوری یکی از روحانیونی که در کلاچای قدیم با مجوز رسمی	
تأسیس دفتر ازدواج باز نمود	۱۰۴
یکی از زنان نمونه در کلاچای، مادری فداکار، شایسته، بی‌ریا و مهربان، سرکار خانم سیم	
شیخ نصیری	۱۰۸
آخرین رئیس انجمن شهر کلاچای در زمان حکومت پیش از انقلاب زنده‌یاد سید ابراهیم	
رنوفی کلاچایه	۱۱۲
آخرین اعضای انجمن شهر کلاچای در زمان حکومت پیش از انقلاب	۱۱۵
اولین داروخانه رسمی در کلاچای قدیم زنده‌یاد حسین محمدی لزرجانی	۱۱۸
دو همکار در تاریخ کلاچای	۱۲۰
پدر و پسر مرحومان علی‌شاه و جانعلی ناباری از بازاریان و اولین قصابان در منطقه	۱۲۲
رباست خانه انصاف در کلاچای قدیم زنده‌یاد حاج حسن خادم‌الفقراء کلاچایه	۱۲۷
اعضای اصلی خانه انصاف کلاچای در زمان حکومت پیش از انقلاب	۱۳۰
بنیانگذار اولین سینما در تاریخ کلاچای توسط بازاری خوشنام زنده‌یاد رمضان نصیری	۱۳۲
بنیان‌گذار اولین ساختمان چهار واحدی در کلاچای و تأسیس شعبه نفت، توسط بازاری	
بااخلاق شادروان حاج اسدالله نصرتی گزافرودی	۱۳۴
اولین تجارتخانه در کلاچای قدیم توسط زنده‌یاد میرعبدالوهاب حبیبی	۱۳۷
تاریخچه شهرداری در ایران و تأسیس شهرداری در کلاچای	۱۴۰
اولین شهردار در تاریخ کلاچای زنده‌یاد حبیب‌الله خان ایران‌نژاد رانکوهی	۱۴۲
بنیان‌گذار اولین حمام خزینه‌ای در شرق گیلان در کلاچای قدیم توسط یکی از رجال دوره	
قاجاریه، امام‌جمعه شهرستان لاهیجان زنده‌یاد سید ابوالقاسم عسگری رانکوهی	۱۴۵
اولین ریاست بومی بهداری کلاچای در ۶۰ سال پیش، جناب آقای دکتر فیض‌الله کهنسال	
	۱۴۸
یکی از خوانین کلاچای و منطقه زنده‌یاد میر ابوطالب غفاری بزرگ که در سال ۱۳۲۴	
خورشیدی توسط افراد حزب توده ترور شد	۱۵۲
اولین مدیر مدرسه لزرجان کلاچای در دهه ۳۰ زنده‌یاد میر محمد مجتهدزاده	۱۵۴

- اولین مدیر مدرسه ملی هشتروندی کلاچای یکی از مشاهیر بنام منطقه شرق گیلان از خاندانی صاحب‌نام زنده‌یاد سیروس خان سیاهکلرودی ۱۵۷
- یکی از خوبان کلاچای، وাজারگاه و منطقه زنده‌یاد حاج نصرالله که‌نسال ریاست انجمن شهرستان رودسر ۱۶۰
- زنده‌یاد صفرعلی دلگشا دهیان رسمی نوده و یکی از پایه‌گذاران کارخانه برنج کوبی در کلاچای ۱۶۳
- یکی از خوبان کلاچای و منطقه بزرگ‌مرد، عامل خیر، زنده‌یاد ارباب ولی خان ایران‌نژاد رانکوهی ۱۶۵
- اولین رئیس اداره املاک در کلاچای قدیم بزرگ‌مرد زنده‌یاد میرسلیمان قوامی گیل کالایه ۱۶۸
- اولین پیمانکار راه و ساختمان ادارات دولتی در کلاچای و منطقه شادروان حاج محمدرحیم مهدیزاده ۱۷۰
- اولین دندانپزشک سنتی در کلاچای قدیم، دکتر تجربی زنده‌یاد باقر رجب پور ۱۷۳
- اولین امام جماعت مسجد ولای کلاچای در زمان حکومت پهلوی توسط یکی از سادات خوش‌نام کلاچایی زنده‌یاد حجت‌الاسلام سید عسبی رثوفی کلاچایه ۱۷۶
- فرمانده پاسگاه ژاندارمری رضاشاهی در کلاچای قدیم ۱۸۰
- عمل خیر در کلاچای قدیم توسط یکی از بازاریان وارسته و خداترس، شادروان شکرالله عباسی کلاچایی ۱۸۳
- اولین پزشک محلی (قابله) در کلاچای قدیم زنده‌یاد حاجیه سکینه مقدسی نوذهی همسر مرحوم حسین آقا حسن زاده کلاچایه ۱۸۷
- اولین زنی که از کلاچای با پای پیاده به زیارت امام حسین (ع) به کربلا رفت زنده‌یاد بانو مریم قاسمی ۱۹۲
- مستولین خانه انصاف گزافروید کلاچای در زمان حکومت پهلوی، آقایان اسفندیار لقمان پور، محمد نصرتی، محمدحسین شکری و محمد اسماعیل غلامی ۱۹۶
- یکی از کدخدایان گزافروید کلاچای زنده‌یاد قربانعلی عسگریور ۲۰۰
- یکی از اولین مکانیک کارخانه برق قدیم کلاچای زنده‌یاد حسین خادم‌الفقراء کلاچایه ۲۰۲

سخن مؤلف

با درود فراوان به حضور شما خواننده گرامی و عزیزی که در حال حاضر مشغول مطالعه تاریخ کلاچای می‌باشید. این جانب بسیار مسرور و شادمانم که به لطف خداوند بزرگ و تأکید و ترغیب بسیاری از دوستان صمیمی و اهل علم و دانش پس از سال‌ها تحقیق و بررسی‌های کامل و تحقیقات از افراد سالخورده و روایت‌های سینه‌به‌سینه موفق به گردآوری این کتاب که تاریخ گذشتگان و گذری بر گذشته این شهر است به حضورتان تقدیم نمایم.

البته بر آن نیستم که بگویم کتاب تاریخ کلاچای بی‌نقص‌ترین کتاب تاریخ است که تاکنون مطالعه کرده‌اید، ولی به جرأت می‌توانم بگویم کتابی که در دست شماست مطالبی از بزرگان گذشته تنظیم گردیده هرگز نخوانده‌اید، احساس خستگی یا دل‌زدگی پیدا نخواهید کرد. بلکه هرچه بیشتر مطالعه می‌کنید بیشتر به تاریخ شهر و نیاکان و بزرگان گذشته روزگار آشنا می‌شوید.

در تاریخ آورده‌اند شخصی به‌عنوان تحفه ده عدد خیار برای
سلطانی به هدیه آورد و به حضورش گذاشت. سلطان یکی از
آن‌ها را خورد و احساس کرد که خیلی تلخ است. دومی را هم
خورد، دید مثل اولی تلخ است. تا آن‌که همه را خورد و همه
آن‌ها تلخ بود. ابداً چیزی از تلخی خیار اظهار نداشت و از آن
شخص تشکر نمود و انعامی هم به او داد.

اطرافیان سلطان گفتند: همه خیارها را خودت به‌تنهایی
خوردی و به ما هیچ ندادی.

سلطان گفت: چون همه خیارها تلخ بود، دیدم اگر به شما
بدهم اظهار می‌کنید که خیارها تلخ است. آن وقت شخصی که
خیارها را به امیدی به‌رسم تحفه آورده است، شرمند می‌شود.
لذا خودم همه آن‌ها را خوردم به شما ندادم تا بفهمید و اظهار
دارید و آن مرد شرمند گردد.

کتاب تاریخ کلاچای گفتارش اگر تلخ است و یا ترش
است یا نکته‌ای دور از ذهن و یا خطایی در آن مشاهده
فرمودید به همت والای خویش بنده را مورد لطف و عنایت
خود قرار دهید تا در چاپ‌های بعدی اصلاح کنم.

البته در تاریخ کلاچای تحقیق ما تا سال ۱۳۵۷ بوده

است.

امید است مورد قبول اهل فرهنگ و اربابان قلم و مردم
فهمیم کلاچای و تاریخ پژوهان قرار بگیرد.
بلبل به باغ و جغد به ویرانه تاخته
هرکس به قدر همت خود خانه ساخته

www.ketab.ir